

AKCIJSKI NAČRT USMERJANJA OBISKA IN REKREACIJSKIH DEJAVNOSTI V TRIGLAVSKEM NARODNEM PARKU

(ANUORD)

Delovno gradivo 3.0

Avgust 2023, dopolnjeno november 2023

**NAČRT
UPRAVLJANJA
(NU)
TRIGLAVSKEGA
NARODNEGA
PARKA
2016 – 2025**

AKCIJSKI NAČRT **USMERJANJA OBISKA IN REKREACIJSKIH
DEJAVNOSTI (ANUORD) 2023 – 2025 + 2 leti**

AKCIJSKI NAČRT **ZA OBMOČJE POKLJUKE**

AKCIJSKI NAČRT **OHRANJANJA
BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI**

AKCIJSKI NAČRT **ZA TUJERODNE VRSTE**

AN sprejme minister pristojen za naravo.

Predstavitve in usklajevanja 2022 - 2023

- Parkovne lokalne skupnosti TNP
- Razvojni agenciji (RAGOR in PRC)
- Deležniki s področja turizma
- MOP/MNVP – Sektor za ohranjanje narave in Direktorat za prostor
- MGRT – Direktorat za turizem
- MzI – Direkcija RS za infrastrukturo in Direktorat za trajnostno mobilnost
- Slovenska turistična organizacija
- Planinska zveza Slovenije
- NVO (CIPRA)
- Strokovni svet TNP

Predstavitve 2024

- Svet TNP
- Javna razgrnitev

Dokončna potrditev s strani MNVP

AKCIJSKI NAČRT USMERJANJA OBISKA IN REKREACIJSKIH DEJAVNOSTI (ANUORD) 2023

1

OPREDELITEV IZZIVOV IN PREDNOSTNIH DEJAVNOSTI IN OBMOČIJ NAČRTA

Pregled stanja in opredelitev kritičnih rekreacijskih dejavnosti in prednostnih območij ukrepanja.

- Strokovne podlage in piloti.

2

NABOR UKREPOV

Opredelitev možnih rešitev, pristopov in ukrepov po prednostnih področjih ukrepanja.

- Posvetovanje s strokovnjaki in lokalnimi skupnostmi

3

USKLAJEVANJE, PRIORITIZACIJA IN FINANCIRANJE

Izbor ukrepov z vidika doseganja varstvenih in razvojnih ciljev parka in izvedljivosti. Opredelitev finančnih virov.

- Usklajevanje s ključnimi deležniki o delovnem gradivu.

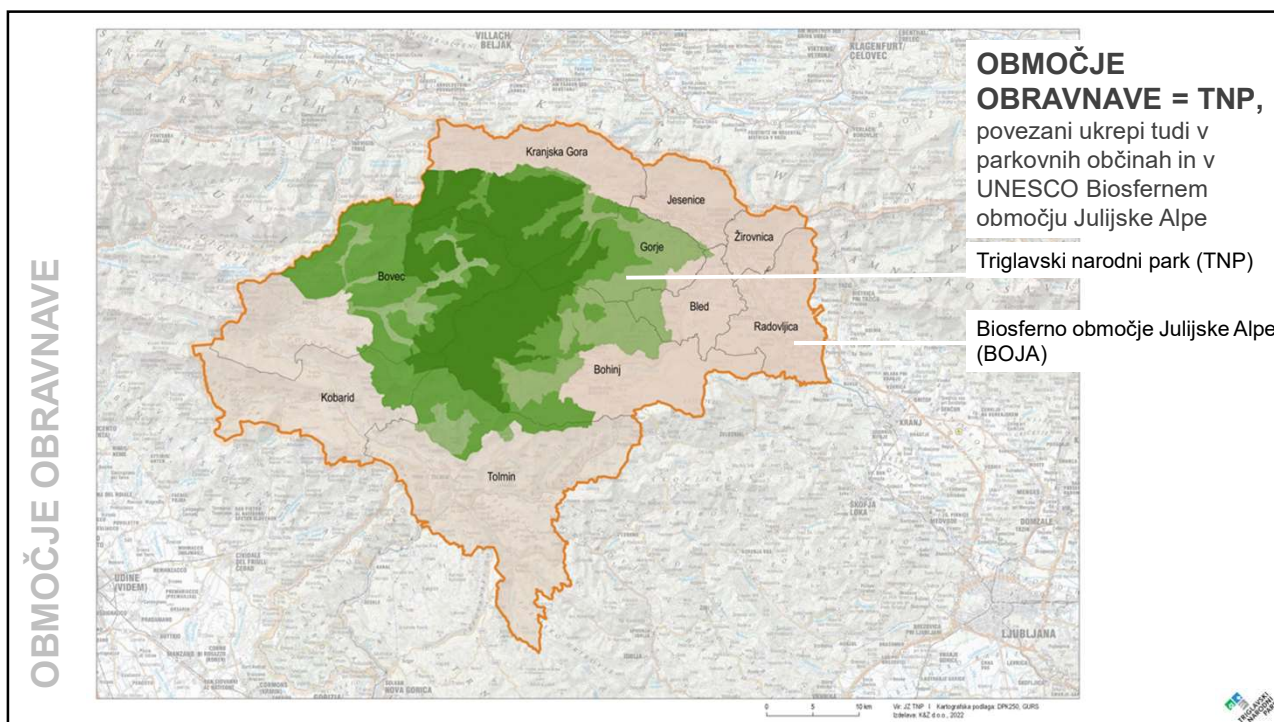
4

ZASNOVA IN OBRAVNAVA NAČRTA

Zasnova akcijskega načrta s finančno in časovno opredelitvijo.

- Javna predstavitve, obravnava in sprejem.

IZHODIŠČA

- Obravnava vsebine, ki **niso** naslovljene z Načrtom upravljanja TNP
- Naslavlja **aktualne** izzive obiska in prometa v TNP
- **Enoten koncept**, a prilagoditve posameznemu območju in situaciji
- **Enostaven dokument**: nabor ukrepov + grafika
- **Osnova usmerjanja obiska** = varstvo narave

Usmerjanje obiska v TNP

= **dinamična naloga**, ki se vsako leto nadgrajuje in je predmet novih spoznanj, praks, rešitev in tehnologij

= **skupna naloga** pristojnih upravljavcev cest in območja
! občine - javni zavodi/upravljavci - država

= najbolj **prioritetno** področje upravljanja TNP

Vsebina

1. ANALIZA
2. CILJI IN UKREPI
3. FINANČNI IN ČASOVNI OKVIR
ORGANIZACIJA IZVAJANJA

DEL 1: ANALIZA

Jošt Gantar, STO Mediateka

OBISK TNP NARAŠČA

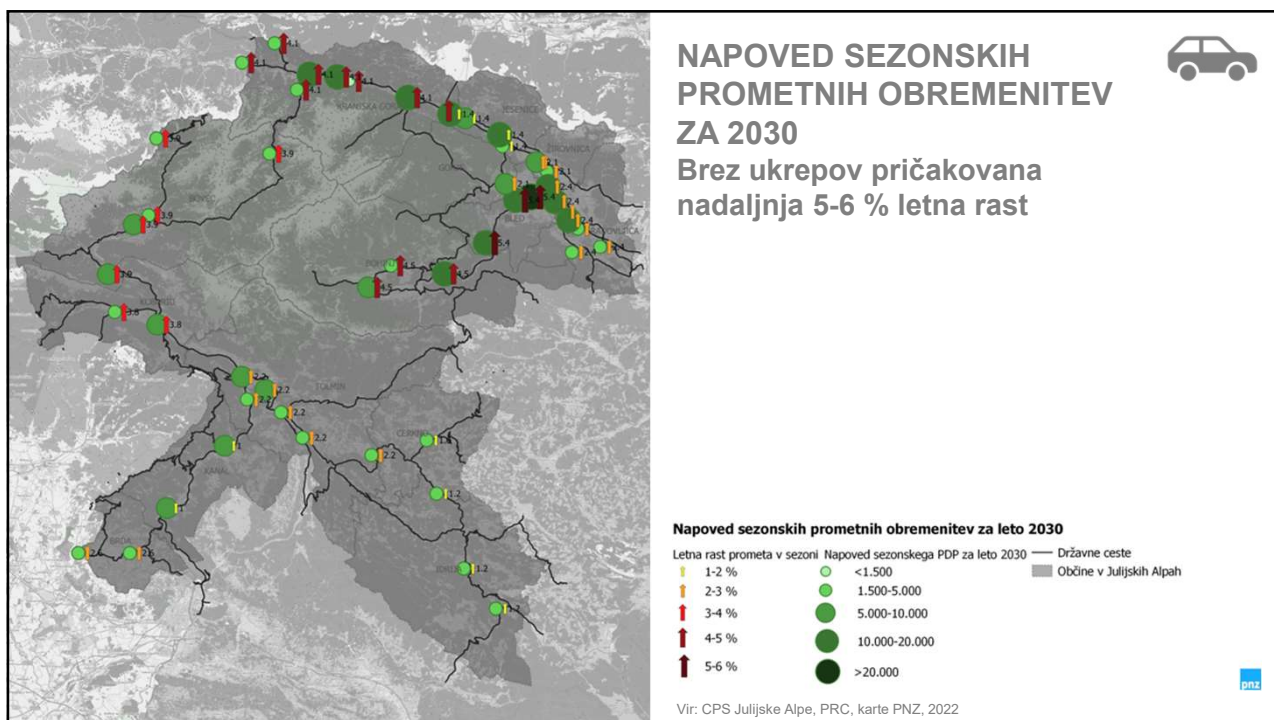
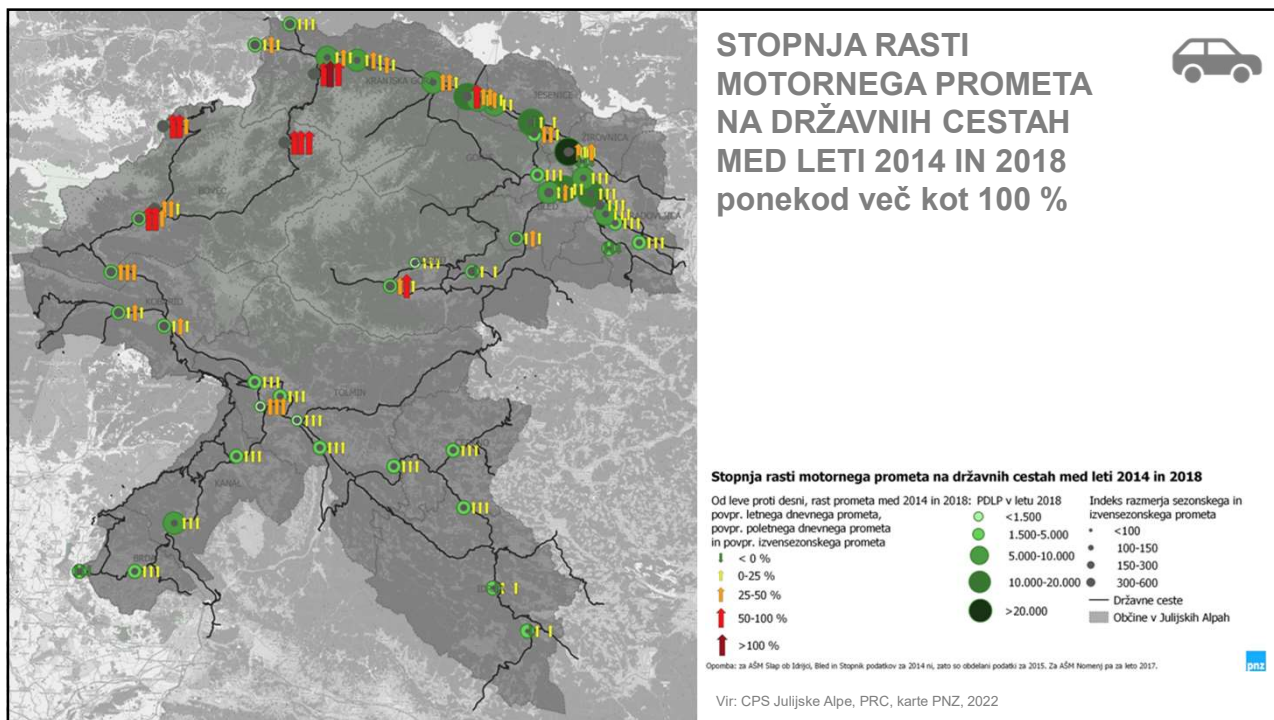
1. DNEVNI OBISK NARAŠČA
2. MOTORNI PROMET NARAŠČA
3. OBSEG LEŽIŠČ IN NOČITEV V BOJA NARAŠČA
4. TREND OUTDOOR DEJAVNOSTI (POHODNIŠTVO, KOLESARJENJE, VODNI ŠPORTI, NOVE AKTIVNOSTI)
5. SPREMINJA SE STRUKTURA OBISKOVALCEV
6. POSPEŠEK DIGITALIZACIJE IN SOCIALNIH OMREŽIJ

**OBMOČJE TNP = ENAKO =
PREMAJHNO ZA VSE**

**OBISK OGROŽA VAROVANE
VREDNOTE PARKA =>**

**KREPITEV SKUPNIH UKREPOV
TNP + OBČINE + RS**

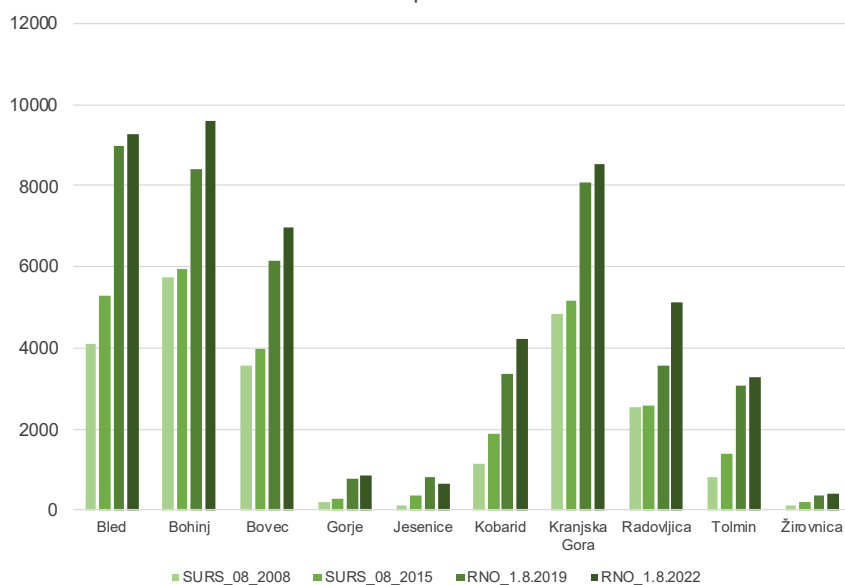
MOTORNI PROMET

TURIZEM (stacionarni obisk)

Rast števila ležišč po občinah 2008-2022

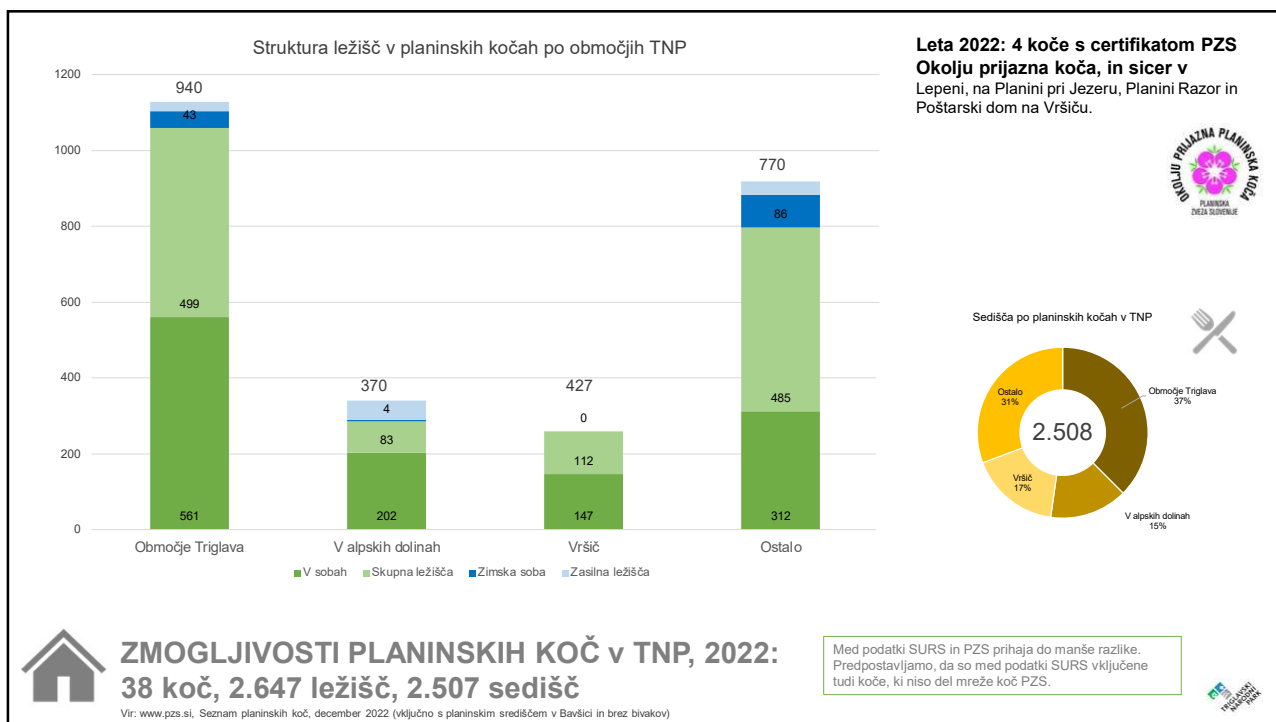
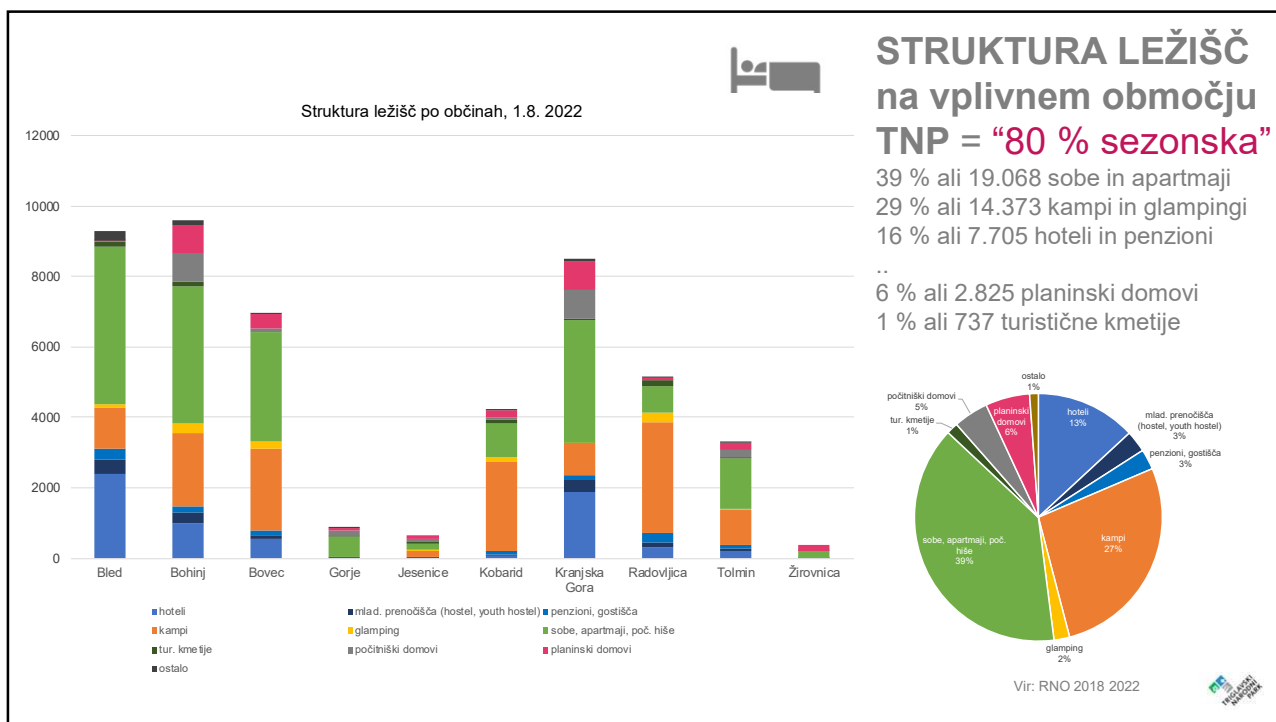

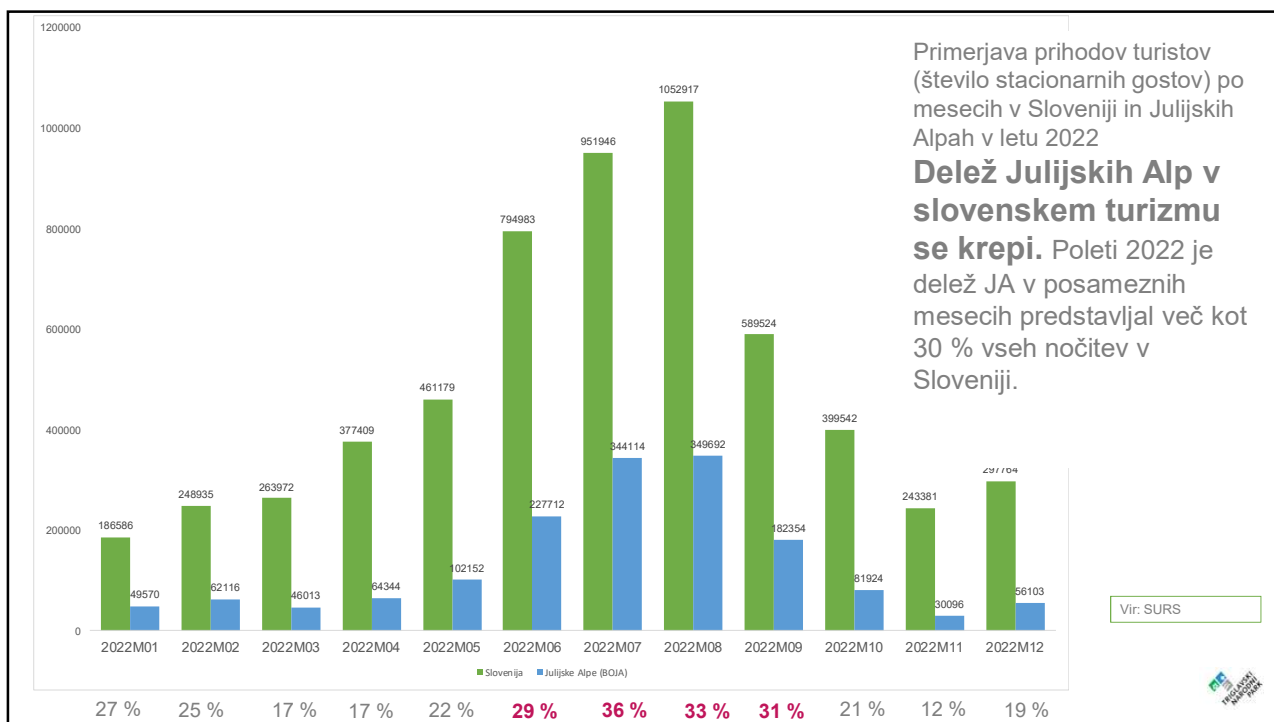
**PODVOJITEV
OBSEGA
LEŽIŠČ =>
PODVOJITEV
STACIONARNIH
GOSTOV na
vplivnem
območju TNP**

**2008: 23.142
2022: 48.876**

Vir: SURS 2008, 2015, RNO 2018 in 2020

RAZVOJNI NAČRT BOJA 2025 kot najbolj trajnostne in prvovrstne turistične destinacije v Sloveniji.

Medevropskimi alpskimi destinacijami izstopa po svoji zavezi zelenemu in avtentičnemu.

RAZVOJNI NAČRT
za Biosferno območje Julijske Alpe (BOJA)
kot trajnostne turistične destinacije 2025

= SKUPNA PLATFORMA
ZA TRAJNOSTNO IN URAVNOTEŽENO RAST

Marec 2021

(BLED | BOHINJ | BOVEČ | BRCA | DOLJE | KOBARID | JESENICE | KANAL OB SOCI | KRANJSKA GORA | RADOLJICA | TOLMIN | ŽIRONICA)

STRATEŠKI CILJI BOJA 2025+

- 01 Povečati odpornost, dodano vrednost in odgovornost turizma za trajnostni razvoj BOJA
- 02 Uveljaviti turizem kot generatorja trajnostne preobrazbe in dodajanja vrednosti lokalni ekonomiji BOJA
- 03 Prispevati k ohranjanju kakovostnega naravnega in družbenega okolja TNP in BOJA.

RAZVOJNI NAČRT
za Biosferno območje Julijske Alpe (BOJA)
kot trajnostne turistične destinacije 2025

= SKUPNA PLATFORMA
ZA TRAJNOSTNO IN URAVNOTEŽENO RAST

Marec 2021

(BLED | BOHINJ | BOVEČ | BRCA | DOLJE | KOBARID | JESENICE | KANAL OB SOCI | KRANJSKA GORA | RADOLJICA | TOLMIN | ŽIRONICA)

STRATEŠKI CILJI BOJA 2025+

- 01 Povečati odpornost, dodano vrednost in odgovornost turizma za trajnostni razvoj BOJA
- 02 Uveljaviti turizem kot generatorja trajnostne preobrazbe in dodajanja vrednosti lokalni ekonomiji BOJA
- 03 Prispevati k ohranjanju kakovostnega naravnega in družbenega okolja TNP in BOJA.

RAZVOJNI NAČRT
za Biosferno območje Julijske Alpe (BOJA)
kot trajnostne turistične destinacije 2025

= SKUPNA PLATFORMA
ZA TRAJNOSTNO IN URAVNOTEŽENO RAST

Marec 2021

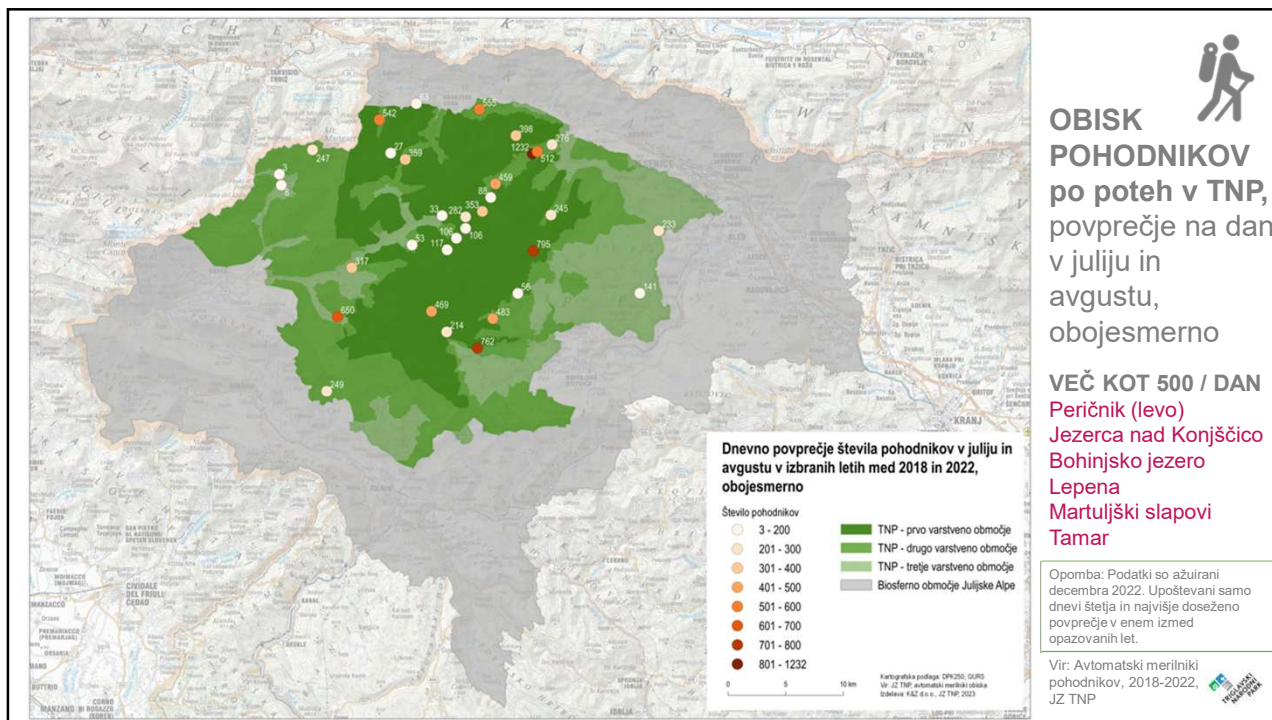
(BLED | BOHINJ | BOVEČ | BRCA | DOLJE | KOBARID | JESENICE | KANAL OB SOCI | KRANJSKA GORA | RADOLJICA | TOLMIN | ŽIRONICA)

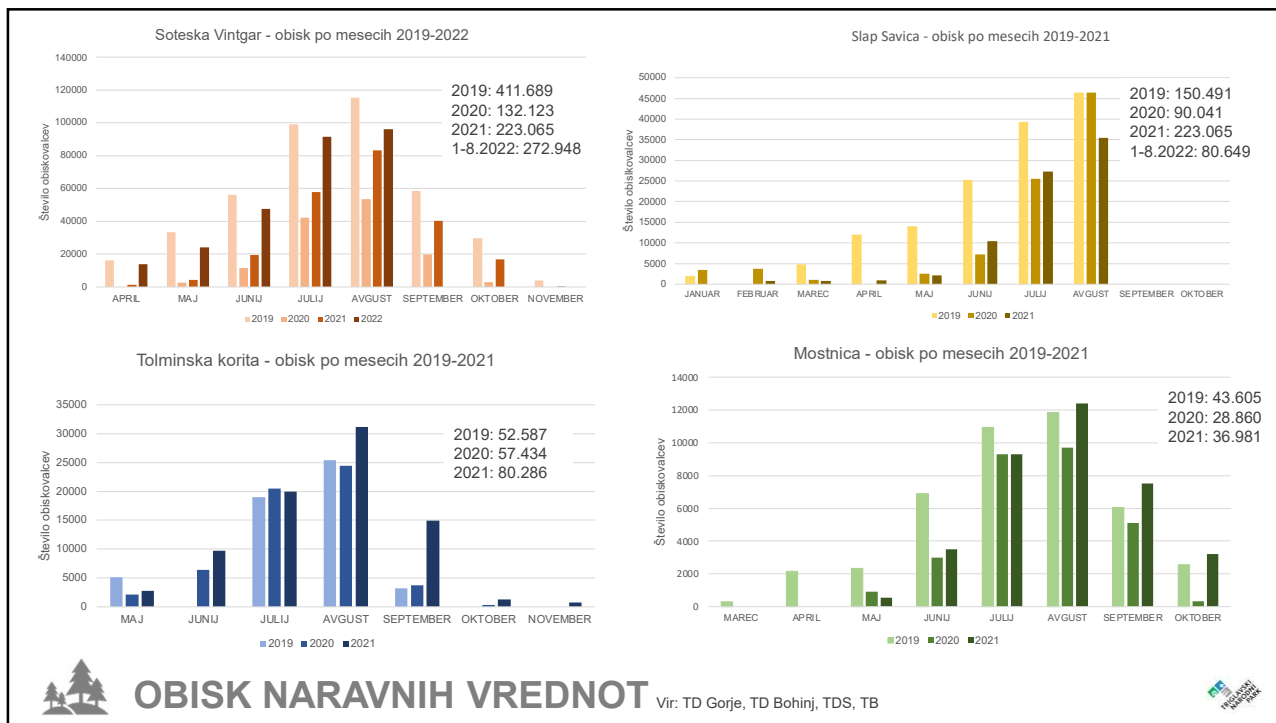
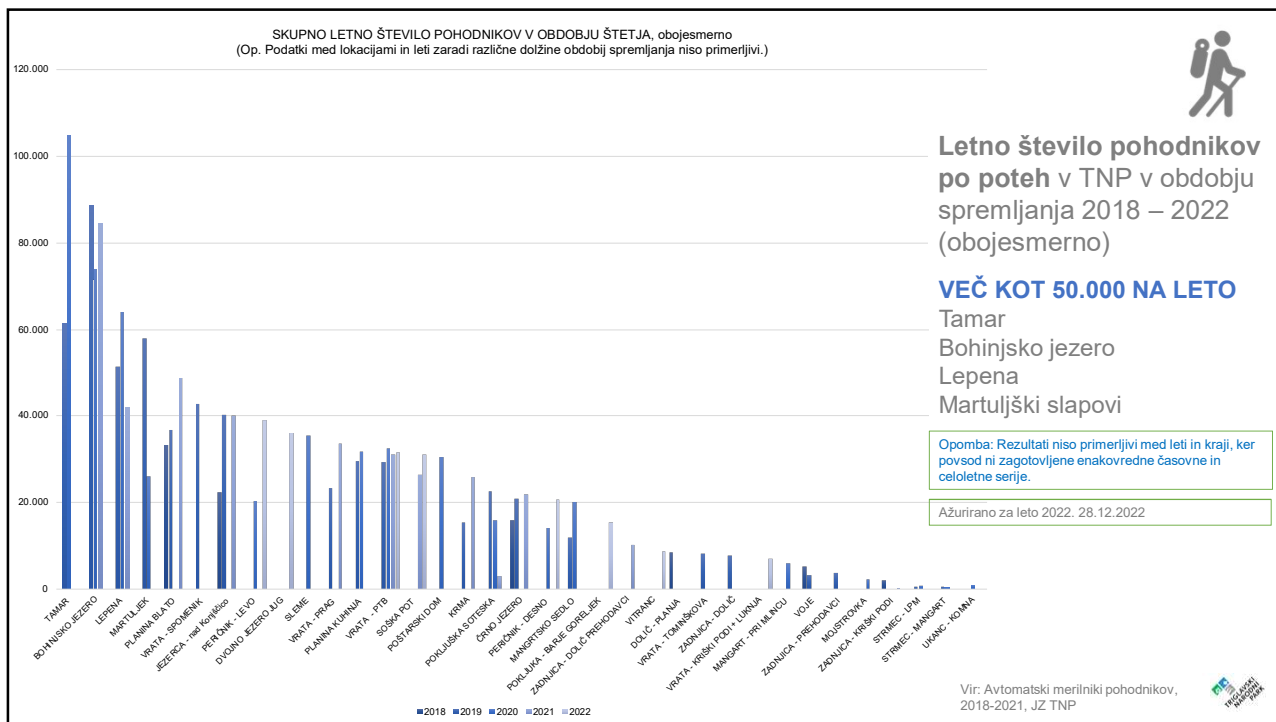
STRATEŠKI CILJI BOJA 2025+

- 01 Povečati odpornost, dodano vrednost in odgovornost turizma za trajnostni razvoj BOJA
- 02 Uveljaviti turizem kot generatorja trajnostne preobrazbe in dodajanja vrednosti lokalni ekonomiji BOJA
- 03 Prispevati k ohranjanju kakovostnega naravnega in družbenega okolja TNP in BOJA.

Vir: Razvojni načrt za BOJA kot trajnostne turistične destinacije 2025, marec 2021

TURIZEM (dnevni obiskovalci)

VPLIV OBISKA NA NARAVO IN DOŽIVLJANJE TNP

Vpliv na vodne ekosisteme - vodotoke, jezera, pitno vodo, jezera, reke, izvire

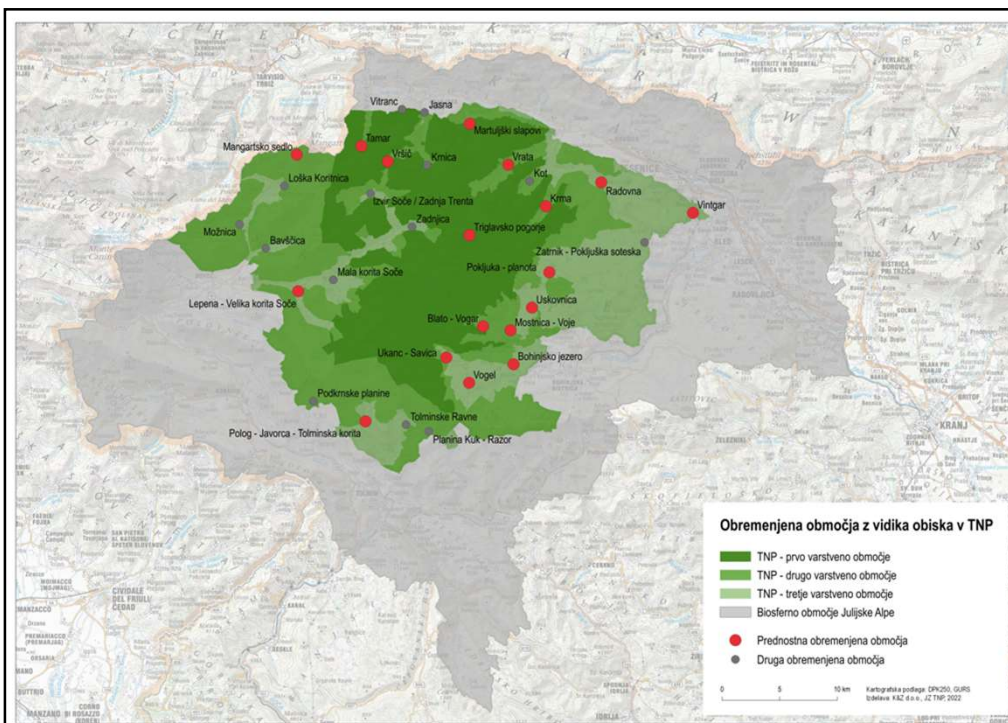
Vpliv na vrste, habitate, naravne vrednote

Promet

Preobremenitev delov narave z obiskom

OBREMENJENA OBMOČJA TNP z vidika obiska

DEL 2: NAČRT UKREPOV

Jošt Gantar, STO Mediateka

Namen načrta je ...

AKCIJSKI NAČRT
USMERJANJA
OBISKA IN
REKREACIJSKIH
DEJAVNOSTI
(ANUORD) V
TRIGLAVSKEM
NARODNEM PARKU

NU
TNP

CPS
JA

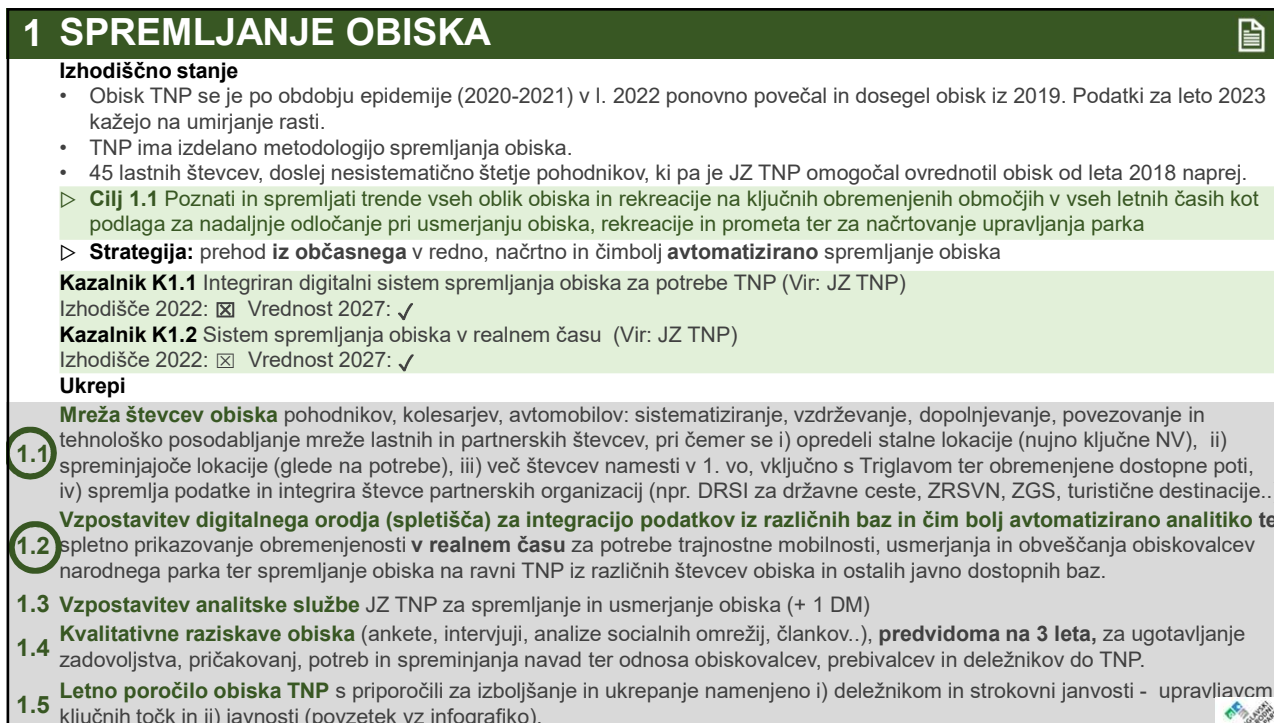
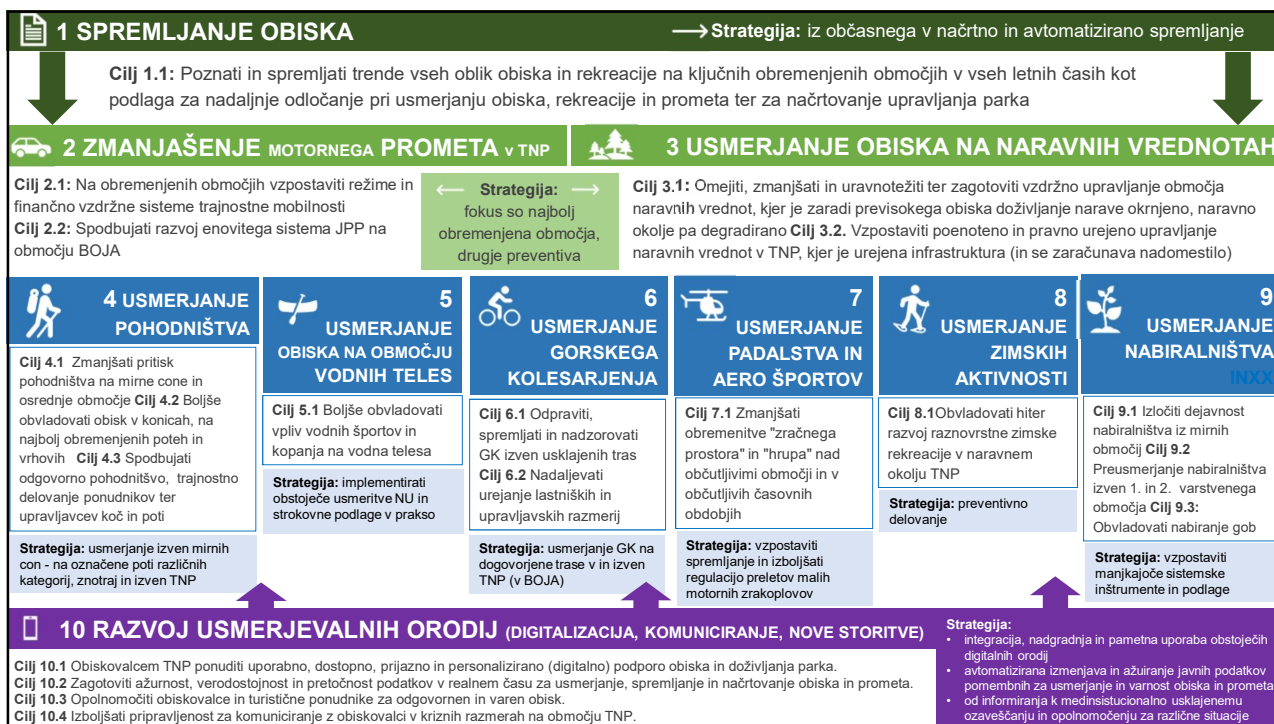
RNTT
JA

10./11
čl.
ZTNP-1

usmerjanje obiska in rekreacije v TNP na način, da se

- ✓ **ohranja naravne vrednote in biotska raznovrstnost,**
- ✓ **obiskovalcem** omogoči kakovostno doživljanje narodnega parka,
- ✓ **prebivalcem** zagotavlja nemoteno bivanje, razvojne priložnosti in trajnostni razvoj ter
- ✓ **blaži in zmanjšuje vpliv obiska** na podnebne spremembe.

2 ZMANJŠANJE MOTORNEGA PROMETA v TNP

Izhodiščno stanje

- Obseg motornega prometa na območju TNP in BOJA narašča.
- Strategija trajnostne mobilnosti je opredeljena v CPS Julijskih Alp (BOJAin širše).
- Dolgoročne projekcije opozarjajo na nadaljnjo rast, če ne bodo uvedeni režimi dostopa in parkiranja.

▷ **Cilj 2.1** Na obremenjenih območjih vzpostaviti režime in finančno vzdržne sisteme trajnostne mikromobilnosti

▷ **Cilj 2.2** Spodbujati razvoj enovitega sistema javnega potniškega prometa na območju UNESCO BOJA

▷ **Strategija:** osredotočanje ukrepov na najbolj obremenjena območja za zmanjševanje dostopa in obsega motornega prometa, drugje spremljanje in preventiva, vključevanje celotnega BOJA v iskanje rešitev trajnostne mobilnosti

Kazalnik K2.1 Vzpostavljeni in delujoči režimi na vseh dostopnih cestah v TNP (Vir: JZ TNP, glej priložen seznam)

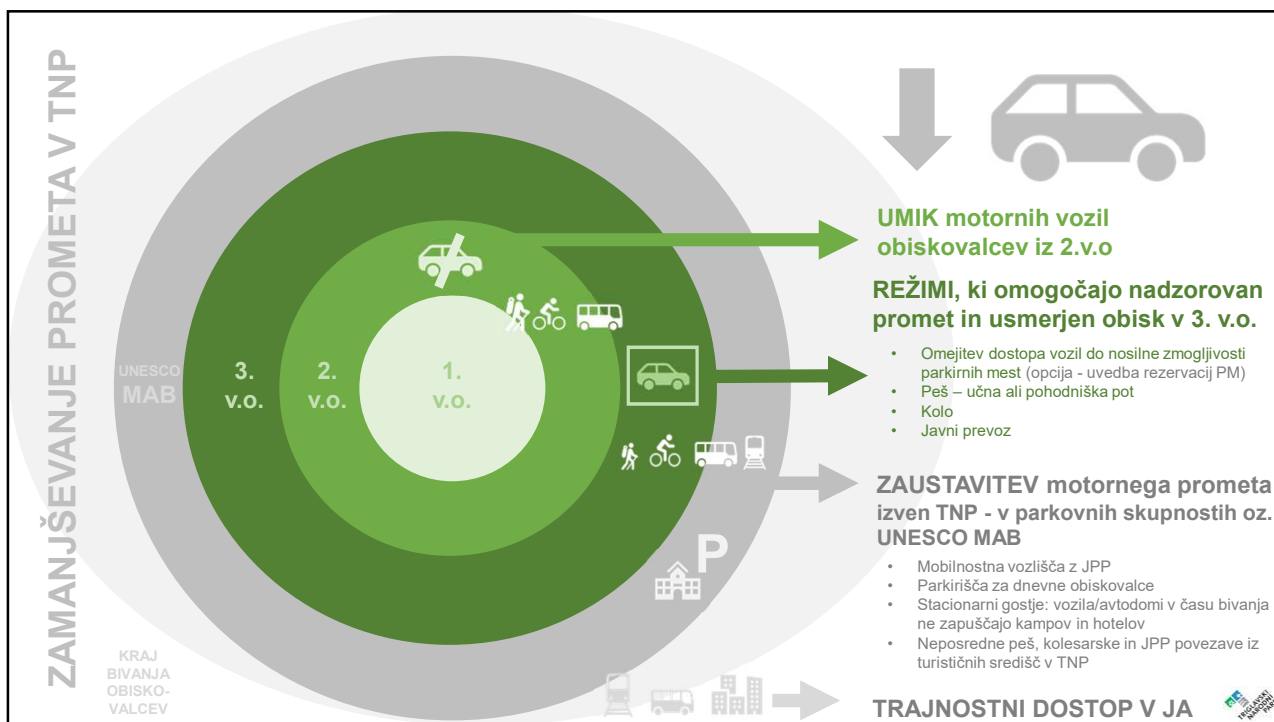
Izhodišče 2022: 5/24 Vrednost 2027: 20/24 cest

Kazalnik K2.2 PMDP na obremenjenih točkah v juliju in avgustu - Vršič, Vrata, Bohinj (Vir: DRSI)

Izhodišče 2022: Vršič – julij 1.998, avgust – 2.612; Ribčev Laz – julij – 10.171, avgust – 10.481 (vir: DRSI), Vrata - 582 prihodi, odhodi (Vir: JZTNP, števec, 2018) **Vrednost 2027: - 20 %**

Ukrepi

- 2.1** Vzpostaviti in med deležniki ter sektorji uskladiti režime obiska na cestah do vseh dostopnih planot, v alpske doline, na prelaze in planine v TNP. Kjer potrebno se predlaga sprememba lokalnih oz. državnih predpisov (ZON, ZTNP-1, ZC, ZG..).
- 2.2.** Sofinanciranje naložb in ukrepov parkovnih občin v sisteme trajnostne mikromobilnosti za zmanjšanje osebnih motornih vozil na obremenjenih območjih TNP na podlagi smernic in zasnov vizije urejanja. Glej 2.1 in prilogo AN po območjih.
- 2.3** Javni prevoz: i) širitev obsega ponudbe JPP, ii) poenotenje sezonske ponudbe med občinami (cene, podoba, digitalizacija, vozni redi), iii) podpora neposrednemu dostopu v TNP z JPP iz večjih turističnih nastanitvenih kompleksov, železniških postaj oz. mobilnostnih vozlišč in urbanih središč, iv) povezovanje in inovito upravljanje lokalnih sistemov sezonskih javnih prevozov v TNP /BOJA.
- 2.4** Podpora razvoju mreže oddaljenih večjih P+R parkirišč in parkirnih hiš izven parka oz. na robnem območju (Bovec, Kobarid, Tolmin, Bohinjska Bistrica, Jesenice, Kranjska Gora, tudi Radovljica/Lesce..) podprto z zelo frekventnimi javnimi avtobusnimi linijami in drugimi oblikami trajnostne mobilnosti do izhodiščnih točk in ključnih naravnih vrednot.
- 2.5** Enoten pristop k statusnemu in fizičnemu urejanju ter označevanju manjših razpršenih in neurejenih parkirišč po TNP: inventarizacija stanja s predlogi za urejanje /ukinjanje razpršenih parkirišč v TNP, prednostno Pokljuka in Vrata.
- 2.6** Režimi ob velikih prireditvah in dogodkih po konceptu trajnostne mobilnosti: i) elaborati, ii) usmeritev: manj obremenjujočih prireditvah

3 USMERJANJE OBISKA NA NARAVNIH VREDNOTAH

Izhodiščno stanje

Obisk naravnih vrednot v TNP vzporedno z rastjo turizma v Julijskih Alpah narašča. Obisk je na najbolj prepoznavnih NV dosegel raven, kjer je vpliv naravo obremenjujoč, kakovost doživljanja pa okrnjena. JZ TNP želi z opredelitvijo nosilnih zmogljivosti posameznih naravnih vrednot zmanjšati negativne posledice na naravo, zagotoviti kakovostno doživljanje za obiskovalce ter vzpostaviti vzdržno upravljanje teh območij. Ocena nosilne zmogljivosti so izdelane za Vintgar, Tolminska korita, Slap Savico, Mostnico, deloma Bohinjsko jezero, z zatečenimi upravljavci potekajo dogovori o vzpostavitvi upravljaljskih razmerij in spreminjanju režimov. Področje upravljanja NV sistemsko ni urejeno. Glej pregled stanja urejenosti in upravljanja območij ključnih naravnih vrednot za obisk v tabeli na naslednji strani.

- ▷ **Cilj 3.1** Omejiti, zmanjšati in uravnotežiti obisk ter zagotoviti vzdržno upravljanje območij naravnih vrednot, kjer je zaradi previsokega obiska doživljanje narave okrnjeno, naravno okolje pa degradirano
- ▷ **Cilj 3.2.** Vzpostaviti poenoteno in pravno urejeno upravljanje naravnih vrednot v TNP, kjer je urejena infrastruktura (in se zaračunava nadomestilo)

- ▷ **Strategija:** osredotočanje na najbolj obremenjena območja, preventivno delovanje na manj obremenjenih NV

Kazalnik K3.1 Opredeljena nosilna zmogljivost in pripravljeni načrti obiskovanja na ključnih NV (Vir: JZ TNP, tabela na naslednji strani)

Izhodišče 2022: 1 (Vintgar.) Vrednost: 2027: 9 (+ Tolminska korita, Savica, Mostnica, Bohinjsko jezero, Peričnik, Martuljski slapovi, Izvir Soče, Velika korita Soče, Poključka soteska)

Kazalnik K3.2 Povprečno število dni s preseženo nosilno zmogljivostjo na ključnih NV, kjer se spremlja nosilna zmogljivost (Vir: upravljavci, JZ TNP)

Izhodišče 2022: x dni (op. uporabiti podatke za 2023, povprečje za Vintgar, Tolminska korita, Savica) Vrednost: 2027: zmanjšanje

Ukrepi

- 3.1 Določitev dovoljene in ustrezne oblike rabe naravnih vrednot
- 3.2 Priprava ocene ogroženosti, opredelitev nosilne zmogljivosti obisku najbolj izpostavljenih NV s predlogi za omejevanje na sprejemljivo trajnostno vrednost ter izdelava načrtov obiskovanja z usmeritvami za ureditev in ogledovanje
- 3.3 Poenotiti pravno-formalne in finančne vidike upravljanja naravnih vrednot v TNP (cene, nadomestila, standardi, pogoji), ureditev posameznih skrbniških pogodb med upravljavcem in skrbnikom NV, nato spremljanje izvajanja pogodb.
- 3.4 Dopolnjevanje in posodabljanje parkovne infrastrukture, podaljševanje dostopnih poti do izhodiščnih točk (parkirišč, turističnih središč na robu in izven parka ..), nadgradnja interpretacije in storitev za obiskovanje NV skladno z ugotovljenimi vrzeli.
- 3.5 Prilagoditev poti do in na območju NV, vključno z interpretacijo, osebam s posebnimi potrebami.
- 3.6 Zasnova umirjanja obiska na osrednjem območju TNP (Triglav in 7J): i) štetje obiska, ii) opredelitev nosilne zmogljivosti s predlogi režimov, iii) analize tujih praks omejevanja obiska gorskih vrhov, iv) pilotno testiranje režimov, v) komuniciranje
- 3.7 Okrepitev službe JZ TNP za upravljanje naravnih vrednot (+ 1 DM).

4 USMERJANJE POHODNIŠTVA

Izhodiščno stanje

- Pohodništvo v TNP se je okrepiło, struktura in motiv obiskovalcev spremenila. Pritisk na naravo se je povečal, še posebej točkovno na posameznih vrhovih, na planotah in v alpskih dolinah. Povečan pritisk tudi pozimi.
- Novi trendi in oblike izvajanja dejavnosti ter pobude za urejanje obstoječe ali nove infrastrukture (plezališča, ferate, ..), ponudbe in dogodkov (npr. gorski tek..).
- Za preusmerjanje že vzpostavili: Julijana Trail in druge daljinske (Pot miru) ter krajše dolinske učne/pohodniške poti.

▷ **Cilj 4.1 Zmanjšati pritisk pohodništva na mirne cone in osrednje območje TNP.**

▷ **Cilj 4.2 Boljše obvladovati obisk pohodnikov v konicah ter na najbolj obremenjenih poteh in vrhovih.**

▷ **Cilj 4.3 Spodbujati odgovorno pohodništvo, trajnostno delovanje ponudnikov pohodništva ter upravljavcev koč in poti.**

▷ **Strategija:** usmerjanje obiska izven mirnih con na označene poti različnih kategorij znotraj in izven parka - v BOJA območje, pri čemer se posebna pozornost nameni usmerjanju na dolinske pohodniške, učne poti in robne daljinske poti, promociji hoje po označenih poteh in pospešenemu komuniciranju odgovornega, varnega in trajnostnega ravnanja vseh deležnikov.

Kazalnik K4.1 Obseg obiska v ožjem območju TNP, povprečje na dan v juliju in avgustu (Vir: Števec pohodnikov Dvojno jezero, Jezerca-Konjščica, Blato, Vrata, Sleme) Izhodišče 2022: *glej tabelo prosojnica str. 30* Vrednost 2027: **nanjmanj ohranjanje** ali **zmanjševanje** obsega obiska

Kazalnik K4.2 Zabeleženi konflikti na vzpostavljenih mirnih območjih (Vir: Nadzorna in strokovna služba TNP oz. digitalna orodja) Izhodišče 2022: x Vrednost 2027:

Ukrepi

- 4.1 **Usmerjevalna orodja:** i) povezovanje različnih digitalnih orodij za pohodnike z varstvenimi režimi TNP, prednostno orodja SJA in PZS, ii) izbrisi neoznačenih poti (brezpotic) v javno objavljenih digitalnih in tiskanih planinskih kartah. *Glej tudi povezan ukrep 10.1.5.*
- Uvajanje ukrepov za preobremenjene planinske poti:** i) preveritev omrežja poti in posameznih vrhov z vidika obremenjenosti in vpliva na mirne cone/habitat/vrste z naborom možnih ukrepov (Triglav, Dolina Triglavskih jezer, Debela peč, Viševnik, Mojstrovka..), ii) uvajanje (začnih, stalnih) ukrepov, kjer zaznane prekomerne obremenitve. *Glej tudi povezan ukrep 3.6.*
- 4.2 **Priprava i) protokolov za sanacije erodiranih planinskih poti** in ii) **kriterijev za urejanje ferat /plezališč** (v sodelovanju s PZS).
- 4.3 **"Z vodnikom po TNP":** i) spodbujanje obiska TNP s certificiranimi vodniki za posamezna območja (mednarodni gorski, planinski, turistični, lokalni), ii) oblikovanje usposabljanja za nadgradnjo znanj o TNP (režimi, habitati, habitati, dediščina..) za vodnike, ki vodijo na območju TNP.
- 4.4 **Okrepitev nadzora, še posebej v 1. in 2. v.o.:** i) ponoven zagon sheme prostovoljnih nadzornikov, ii) uvedba digitalnega nadzora (droni, glej tudi ukrep 10.1.5), iii) postopna krepitev javne nadzorstvene službe (+ več DM). *Ukrep velja tudi za področja 5 - 9.*
- 4.5 **Okolju prijazne planinske kočje v TNP:** i) priprava smernic za bolj trajnostno upravljanje, ponudbo in način oskrbe koč glede na lokacijo (visokogorske, dolinske) v TNP (skupne pristop PZS in JZTNP), ii) po potrebi dopolnitev certifikacijskega sistema PZS za TNP in spodbujanje okoljskega certificiranja koč, iii) podpora pilotnim projektom in ozaveščevalnim akcijam planinskih koč, PD, destinacij in ponudnikom pohodništva za znižanje okoljskega (vključno z vodnim in ogljikim) odtisom.
- 4.6 **Sprehajalci/ obiskovalci s psi v TNP:** okrepljeno in doslednejše komuniciranje ustreznega ravnanja in režimov, ozaveščanje in nadzor.

5 USMERJANJE OBISKA NA OBMOČJU VODNIH TELES (vodotokov in jezer)

Izhodiščno stanje

- Usmeritve, pogoji in lokacije ter režime dobro opredeljuje NU.
- Za potoka Fratarca in Predelnica je izdelana ocena ogroženosti in določena največja dnevna nosilna zmogljivost soteskanja.
- Do povečanih tveganj prihaja v poletnih konicah s strani kopalcev na jezera (Bohinjsko jezero) in na nekatere vodotoke.
- Poleg naravovarstvenih groženj, tudi varnostna tveganja in vpliv na kakovost doživljanja narave.

▷ **Cilj 5.1 Boljše obvladovati vpliv vodnih športov in kopanja na vodna telesa**

▷ **Strategija:** implementirati obstoječe usmeritve NU, lokalnih strategij in izdelanih strokovnih podlag v prakso

Kazalnik K5.1 Vzpostavljeni ukrepi za obvladovanje obiska na ključnih vodotokih (BJ, 3 soteske, S. Bohinjka, Soča, Velika korita) Izhodišče 2022: 0/5 Cilj 2027: 5/5

Kazalnik K5.2 Zabeleženi konflikti na vodnih telesih v povezavi z obiskom (Vir: Nadzorna služba TNP) Izhodišče 2022: x /leto Vrednost 2027:

Ukrepi

- 5.1 **Bohinjsko jezero:** uresničevanje ukrepov iz Strategije trajnostnega razvoja območja Bohinjskega jezera, OB, 28.1.2021 in nosilne zmogljivosti iz leta 2023.
- 5.2 **Soteskanje:** poenotiti upravljanje soteskanja na vodotokih.
- 5.2.1 **Fratarca in Predelnica:** i) implementacija odredbe ministra o največjem dnevnem številu soteskarjev, ki predvideva vzpostavitev sistema vzdrževanja, rezervacij, financiranja nadomestila in takse, ii) določiti ustrezen pretok. ²⁰²⁴
- 5.2.2 **Jerečica:** i) izdelava ocene ogroženosti, nosilne zmogljivosti, priprava odredbe ministra in implementacija po izkušnjah Fratarice in Predelice, ii) določiti ustrezen pretok ²⁰²⁴⁻²⁰²⁵
- 5.3 **Vodne aktivnosti na vodotokih - obvladovanje vodnih športnih dejavnosti**
- 5.3.1 **Sava Bohinjka** (do Laškega Rovra, op. izstopna točka Brod je izven TNP): i) na podlagi strokovne podlage ZZRS se kot še ustrezen pretok Save Bohinjke v TNP za izvajanje vodnih športov in sladkovodnega ribolova opredeli 7 dnevni povprečni pretok 2 m³/s, ii) implementacija ukrepa v prostoru, priprava podlag za digitalno informiranje in nadzor, iii) po potrebi določitev največjega števila plovil (nosilna zmogljivost).
- 5.3.2 **Soča v TNP** (V točka - Velika korita, VI točka - Bunkerji, Kršovc; op. VI točka - Golobar/Zmuklica je izven TNP): i) priprava strokovnih podlag za opredelitev min pretoka za vodne športe in ribolov, ii) sprejem odredbe in iii) implementacija po izkušnjah Save Bohinjke.
- 5.3.3 **Velika korita Soče:** i) pristop k celostnim strokovnim podlagam za upravljanje povečanega pritiska kopalcev, snorkljanje - potapljanja in ogledovanja na območju Velikih korit Soče v povezavi s parkiranjem in dostopi na območje naravne vrednote (nosila zmogljivost).
- Vzpostaviti sistem spremljanja obsega najbolj obremenjenih rekreacijskih dejavnosti na območju vodnih teles:**
- 5.4 vzpostaviti števce plovil na vodotokih, usmerjati nadzorstveno spremljanje stanja glede na pričakovane spremembe v prostoru in oblikah iz

6 USMERJANJE GORSKEGA KOLESARJENJA

Izhodiščno stanje

Gorsko kolesarjenje v zadnjih letih beleži izjemno hitro rast. JZ TNP z jasnimi stališči, komuniciranjem in opredelitvijo naravovarstveno sprejemljivih gorsko-kolesarskih tras usklajuje razvoj gorskega kolesarjenja z obstoječimi upravljavci - PZS, lastniki in destinacijskimi organizacijami (Juliana Bike Trail / STKP) in s tem preprečevati razpršeno kolesarjenje v naravnem okolju. Z razvojem in množičnostjo električnih gorskih koles se obseg kolesarjenja povečuje, predvsem na gozdnih cestah. Z omejitvami motornega prometa v alpske doline se na teh trasah pričakuje porat kolesarjenja, s podnebnimi spremembami pa širitev kolesarjenja izven poletne sezone in pozimi.

▷ **Cilj 6.1** Spremljati, nadzorovati in odpraviti gorsko kolesarjenje izven usklajenih tras.

▷ **Cilj 6.2** Nadaljevati urejanje lastniških in upravljavskih razmerij na naravovarstveno sprejemljivih in v NU opredeljenih gorsko-kolesarskih trasah.

▷ **Strategija:** usmerjanje kolesarjenja na dogovorjene naravovarstveno sprejemljive trase v TNP in BOJA.

Kazalnik K6.1 Zabeleženi primeri neskladnega gorskega kolesarjenja v TNP (Vir: Nadzorna služba TNP)

Izhodišče 2022: x /leto Vrednost 2027:

Ukrepi

- 6.1 **Sodelovanje z upravljavcem GK trase** (Julijana Bike=STKP) in drugimi subjekti ter nadaljevanje aktivnosti v zvezi s pridobivanjem soglasij lastnikov za naravovarstveno sprejemljive GK trase, določene v NU.
- 6.2 **Vzpostavitev spremljanja števila gorskih kolesarjev na GK trasi** Julijana Bike=STKP, nato vključitev v redni monitoring pod področjem 1. Spremljanje razvoja panoge, tudi zimskega kolesarjenja in v primeru porasta, priprava predlogov režimov.
- 6.3 **Okrepljen naravovarstveni nadzor** na kritičnih točkah. *Del skupnega ukrepa 4.5.*
- 6.4 **Preventivni ukrepi:** zapiranje gozdnih cest za gorske kolesarje, kjer/kadar je kolesarjenje neskladno z naravovarstvenimi, gozdarskimi in kmetijskimi cilji.
- 6.5 **Vzpostavitev, javna objava in ažuriranje enotne evidence digitalnega katastra usklajenih GK tras.**

7 USMERJANJE PADALSTVA IN AERO SPORTOV

Izhodiščno stanje

Področje izvajanja različnih športnih dejavnosti v zraku je v ZTNP-1 in NU natančno opredeljeno z vidika vzletnih in pristajalnih točk, ne pa tudi z vidika regulacije območja letov in obsega dejavnosti – obvladovanja množičnosti. Ključni izziv predstavljajo porast preletov in prenizki preleti čez občutljivo ožje območje parka, predvsem motornih zrakoplovov (komercialni leti). Slednji so z vidika hrupa obremenilni za vznemirjanje živali in doživljanje obiskovalcev. ZTNP-1 in področna letalska zakonodaja v segmentu nizkih preletov v višini med 304 in 3.000 m ne dajeta ustreznih pravnih podlag za ukrepanje.

Predpostavlja se nadaljnji razvoj aero dejavnosti na obeh najbližjih malih letališčih Bovec in Lesce. Na področju upravljanja z droni zakonodaja področja ne ureja ustrezno, v sodelovanju s CAA pa smo uspeli območje parka opredeliti kot „no flying zone“ za drone.

Cilj 7.1 Zmanjšati obremenitve "zračnega prostora" in "hrupa" nad občutljivimi območji TNP in v občutljivih časovnih obdobjih

▷ **Strategija:** vzpostaviti spremljanje in izboljšati regulacijo preletov malih motornih zrakoplovov

Kazalnik K7.1 Zakonodaje rešitve za reguliranje nizkih preletov

Izhodišče 2022: Vrednost 2027:

Kazalnik K7.2 Zabeleženi kritični konflikti na področju padalstva (Vir: Nadzorna služba TNP)

Izhodišče 2022: x /leto Vrednost 2027:

Ukrepi

- 7.1 **Motorni panoramski in drugi preleti:** i) analiza obsega preletov, ii) ocena vpliva na naravovarstveno občutljiva območja in časovna obdobja, iii) predlog zakonodajnih sprememb (tudi ZTNP-1, preveritev opredelitve spodnje višine preletov), iv) dogovor z najpogostejšimi izvajalci dejavnosti na območju letališč Bovec in Lesce.
- 7.2 **Jadrarno padalstvo:** i) opredelitev režima za prelet naravovarstveno občutljivih območij oz. kritičnih časovnih obdobjih (npr. habitat beloglavega jastreba), ii) dogovor režimov z upravljavci vzletno-pristajalnih mest, vključno s spremljanjem in poročanjem obsega dejavnosti.
- 7.3 **Droni:** obveščanje obiskovalcev in drugih deležnikov o uveljavljeni prepovedi uporabe dronov v TNP.

8 USMERJANJE ZIMSKIH AKTIVNOSTI

Izhodiščno stanje

V parku se poleg alpskega smučanja na obstoječih smučiščih, odvijajo naslednje zimske aktivnosti: turno smučanje, zimsko gornišтво/pohodništvo, ledno plezanje in tek na smučeh. Krpljanje obravnavamo kot del pohodništva pozimi. NU določa trase teka na smučeh in posredno prek mirnih območij tudi turnega smučanja. Izziv predstavlja hiter razvoj turnega smučanja in njegovega usmerjanja na območjih, kjer turnosmučarske trase prečijo mirmne cone. Z obzirom, da so nekatere turnosmučarske poti obiskane le takrat, ko to za živali ni tako problematično, nekatere poti pa zelo redko ali pa so mirmne cone zelo velike, posebna ureditev zaenkrat še ni bila potrebna. Tek na smučeh je ustrezno reguliran. Ledno plezanje se izvaja v manjšem obsegu in na območjih, ki z vidika naravovarstva niso sporna. Posamično je zaznati pojav zimskega kolesarjenja. Na nekaterih urejenih smučiščih (Vogel, Senožeta, Pokljuka-Goreljek, Zatrnik) se v obdobju veljavnosti AN pričakujejo vlaganja v posodabljanje infrastrukture in s tem tudi trenda celoletnosti obratovanja določenih žičniških naprav.

▷ **CILJ 8.1** Obvladovati hiter razvoj raznovrstne zimske rekreacije v naravnem okolju

▷ **Strategija:** preventivno delovanje

Kazalnik K7.1 Zabeleženi kritični konflikti na področju zimskih dejavnosti (Vir: Nadzorna služba TNP)

Izhodišče 2022: x /leto Vrednost 2027:

Ukrepi

- 8.1 **Tekoče spremljanje** izvajanja in razvoja dejavnosti turnega smučanja na in izven opredeljenih tras (Juliana turno smučanje), občasne akcije ter priprava predloga za uvedbo režimov na preobremenjenih trasah, če se izkaže potrebno.
- 8.2 **Okrepiti nadzor zimskega dostopa motornih vozil** na izhodiščne točke za zimsko pohodništvo in turno smučanje (npr. Krma, Vršič..) ter po potrebi pripraviti predlog za uvedbo oz. spremembo zimskega režima ceste. *Povezano s področjem 2, ukrep 2.1.*
- 8.3 **Razvoj smučišč v TNP:** i) posodobitve naprav pogojevati z izdelavo in vzpostavitvijo trajnostnega mobilnostnega načrta za pričakovan povečan obisk v zimskih konicah; ii) režimi dostopa za smučišče Vogel; iii) spremljanje ustreznosti izvajanja in upravljanja zasneževalnih sistemov.

9 USMERJANJE OBISKA NA PODROČJU NABIRALNIŠTVA

Izhodiščno stanje

Nabiranje zelišč in gozdnih sadežev, še zlasti gob, borovnic, arnike, je v TNP še vedno močno prisotno, posej izrazito je na Pokljuki. Ključni izziv ni le preseganje dovoljene količine (2 kg) nabranih gozdnih sadežev in zelišč, ampak množičnost nabiralništva. Prekomerno nabiranje gob in zdravilnih zelišč predstavlja tveganje za biodiverzitetu, še posebej v prvem in drugem varstvenem območju.

▷ **Cilj 9.1** Izločiti dejavnost nabiralništva iz mirnih območij

▷ **Cilj 9.2** Preusmerjanje nabiralništva izven prvega in drugega območja

▷ **Cilj 9.3** Obvladovati množično nabiranje gob

▷ **Strategija:** vzpostaviti manjkajoče sistemske inštrumente in podlage za usmerjanje nabiralništva

Kazalnik K7.1 Novi mehanizmi usmerjanja nabiralništva

Izhodišče 2022: Vrednost 2027: 2 (npr. dovolilnice za komercialno nabiranje, komunikacijski priročnik, pooblastila nadzornikov..)

Kazalnik K7.2 Zabeleženi kritični konflikti na področju nabiralništva (Vir: Nadzorna služba TNP) Izhodišče 2022: x /leto Vrednost 2027:

Ukrepi

- 9.1 **Ovrednotiti obseg nabiralništva** na podlagi pridobljenih podlag v projektu LENA
- 9.2 **Dovoljenja za komercialno rabo:** določiti merila za izdajanje dovoljenj za komercialno nabiranje kot podlage za pripravo uredbe ministrstva, pristojnega za kmetijstvo in gozdarstvo. Prouči se možnost pogojevanja znaka kakovosti TNP (primer certifikata Fair Wild) z ustreznimi dovoljenji - vezano na izvajanje 6. točke 13. člena ZTNP-1.
- 9.3 **Dovolilnice za splošno nabiralništvo:** proučiti prednosti in slabosti ter način morebitne uvedbe dovolilnic za nekomercialno nabiralništvo.
- 9.4 **Priprava strokovnih podlag za komuniciranje** PR službe JZ TNP in opolnomočenje medijev.
- 9.5 **Usposabljanje ter izboljšanje opremljenosti nadzorne službe za nadzor nad nabiralništvom.** *Okrepljen naravovarstveni nadzor – že zajeto v ukrepu 4.5.*
- 9.6 **Razširitev pooblastil nadzornikov** TNP za nadzor nad nabiranjem v 1. in 2. VO v ZTNP-1.
- 9.7 **Omejevanje nabiralništva z določitvijo posebnih prometnih režimov v času nabiralnih sezon, kjer smiselno.** *Povezano z ukrepom 2.1.*

10 RAZVOJ USMERJEVALNIH ORODIJ (DIGITALIZACIJA, KOMUNICIRANJE IN NOVE STORITVE)

Izhodiščno stanje Penetracija pametnih telefonov omogoča učinkovitejšo uporabo digitalnih tehnologij za namene usmerjanja obiska, spreminjanja navad obiskovalcev, spoznavanje in doživljanja parka. JZ TNP je skupaj s SJP v zadnjih letih naredil izjemen prehod od klasičnega k digitalnemu ter s tem bolj ciljnemu informiranju in ozaveščanju obiskovalcev TNP (spletišče TNP, Map PZS, Open street map, Outdoor active...). Z digitalizacijo obisk informacijskih središč stagnira. Obiskovalci parka za obisk uporabljajo množične spletne aplikacije in družbena omrežja, ki ponujajo raznovrstne podatke in informacije. Pravilno in varno usmerjanje obiskovalca skozi digitalno okolje, obvladovanje tehnologij, zagotavljanje in upravljanje preverjenih podatkov ter prestrukturiranje vloge mreže informacijskih središč v skupnostna središča, predstavljajo velik izziv pri usmerjanju obiska in prometa.

▷ **Cilj 10.1** Obiskovalcem TNP ponuditi uporabno, dostopno, prijazno in personalizirano (digitalno) podporo obiska in doživljanja parka.

▷ **Cilj 10.2** Zagotoviti ažurnost, verodostojnost in pretočnost podatkov v realnem času za usmerjanje, spremljanje in načrtovanje obiska in prometa.

▷ **Cilj 10.3** Opolnomočiti obiskovalce in turistične ponudnike za odgovoren in varen obisk.

▷ **Cilj 10.4** Izboljšati pripravljenost za komuniciranje z obiskovalci v kriznih razmerah na območju TNP.

▷ **Strategija:** integracija, nadgradnja in pametna uporaba obstoječih digitalnih orodij; avtomatizirana izmenjava in ažuiranje javnih podatkov pomembnih za usmerjanje in varnost obiska in prometa. TNP; komuniciranje nadgraditi in preiti od informiranja in promocije k medsektorsko usklajenemu ozaveščanju obiskovalcev in opolnomočenju deležnikov o vrednotah in razlogih za varovanje parka, njegovih režimih ter pripravi oz. odzivu na različne situacije.

Kazalnik K7.1 Število uporabnikov spletišča JZ TNP Izhodišče 2022: Vrednost 2027: **1.000.000**

Kazalnik K7.2 Nove /preoblikovane storitve Izhodišče 2022: **0** Vrednost 2027: **3**

Ukrepi

10.1.1 **Vzpostavljanje celovitega digitalnega spletišča** JZ TNP in SJA z neposredno vključenostjo in medsebojno pretočnostjo podatkovnih in prostorskih baz PZS in drugih uradnih ustanov za območje tnp/BOJA

10.1.2 **Zagotovitev kadrov za upravljanje spletišča in spletnih podatkov** (+1DM)

10.1.3 **Rezervacijski sistemi** storitev za obiskovalce, skrbnike NV in izvajalce prevozov: i) preveriti sisteme partnerjev in izvedljivosti v sodelovanju s SJA, ii) razvoj orodja kot del celovitega spletišča (10.1.1.).

10.1.4 **Digitalni ranger:** i) razvoj modela, ki bo omogoča regulacijo in sankcioniranje, ii) spremljanje in umikanje neustreznih objav na družbenih omrežjih in spletu, iii) pregled usklajevanje komercialnih aplikacij z režimi TNP (+1 DM)

10 RAZVOJ USMERJEVALNIH ORODIJ (DIGITALIZACIJA, KOMUNICIRANJE IN NOVE STORITVE)

Ukrepi - nadaljevanje

10.2 KOMUNICIRANJE (komuniciranje priporočil, usmeritev, režimov, ne prepovedi)

10.1.1 **Priprava in izvedba usklajenih letnih komunikacijskih načrtov ključnih deležnikov:** JZ TNP, destinacijske management organizacije SJA, STO, PZS, GRZS...

10.1.2 **Priprava klasičnih in digitalnih komunikacijskih orodij in medijev ter izvedba kampanij** v podporo i) ciljnemu geografskemu usmerjanju obiska, ii) ustreznemu in varnemu izvajanju rekreacijskih dejavnosti, iii) uvajanju sprememb režimov in ravnanj obiskovalcev.

Krizno komuniciranje v primeru naravnih in drugih množičnih nesreč ter izrednih razmer:

- **Z nacionalnimi in lokalnimi deležniki dogovoriti pripravo in posredovanje verodostojnih sporočil do obiskovalcev parka v ustreznem času in jeziku:** i) vremenske napovedi in obvestila v tujih jezikih (ARSO), ii) geolocirana opozorila in navodila v izrednih razmerah prek SMS (Uprava RS za zaščito in reševanje), iii) z občinami dogovoriti protokol komuniciranja SMS sporočil URSZZR do obiskovalcev (tudi tujcev), kadar izredni dogodek, ki posega v več občin, iv) uskladitev s komunikacijskimi načrti in aktivnostmi STO/ GIZ Outdoor Slovenija.

10.1.3 • **Priprava protokolov in navodil turističnih ponudnikov in obratov za obveščanje in ravnanje v primeru kriznih situacij.**

- **Preveritev in posodobitev opozoril in varnostnih priporočil** JZ TNP in deležnikov (destinacij, STO, PZS, GRZS..) za ustrezno samo predpripravo obiskovalcev pred obiskom parka oz. visokogorja (vreme, oprema, fizična pripravljenost, razlaga kategorizacije poti, ravnanje v kriznih razmerah..)

10.3 RAZVOJ NOVIH STORITEV IN DELEŽNIKOV PARKA

Prilagajanje mreže informacijskih mest TNP (središča in točke) novim potrebam usmerjanja obiska

10.3.1 • **Prilagoditev obstoječih** informacijskih središč in točk spremenjenim potovalnim navadam (razvoj novih storitev), potrebam posamezne lokalne skupnosti (večnamenska središča za obiskovalce in lokalne prebivalce) in zagotavljanje komplementarnosti in usklajenosti info mest z digitalnimi orodji.

- **Strategija širjenja mreže info mest** v smeri zapolnjevanja vrzeli na območjih večje obremenjenosti obiska in skupnega pristopa z lokalno skupnostjo oz. drugimi deležniki (npr. Tolmin, Gorje, Log pod Mangartom, Pokljuka, Gorjuše...).

Dvig kompetenc in opolnomočenje ključnih deležnikov v komuniciranju usmerjanja obiska in načinu in vsebinah sporočanja (kam vabimo goste, kaj fotografiramo in razširjamo prek družbenih omrežij, pripravljenost na obisk, kdaj se ne odpravimo v gore ..)

10.3.2 • **Pre-in do-usposabljanje informatorjev v informacijskih središčih in TIC-i**

- **Opolnomočenje novinarjev in medijev**

- **Usposabljanje in opolnomočenje partnerjev** (STO, gospodarski partnerji, muzeji..)

10.3.3 **Razvoj novih oblik informacijskih in ozaveščevalnih storitev in akcij:** i) vključevanje prostovoljcev kot informatorjev in usmerjevalcev inovativne ozaveščevalne kampanije (npr. na JPP..), iii) akcije z vključevanjem obiskovalcev.

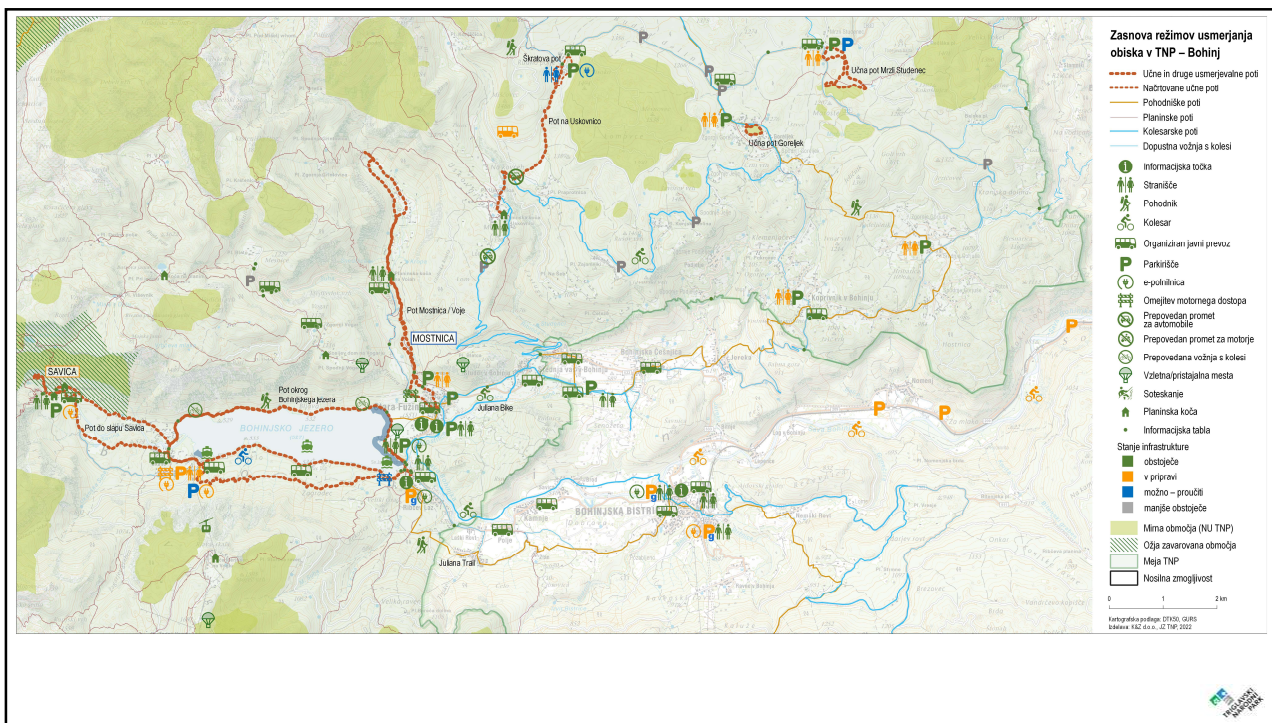

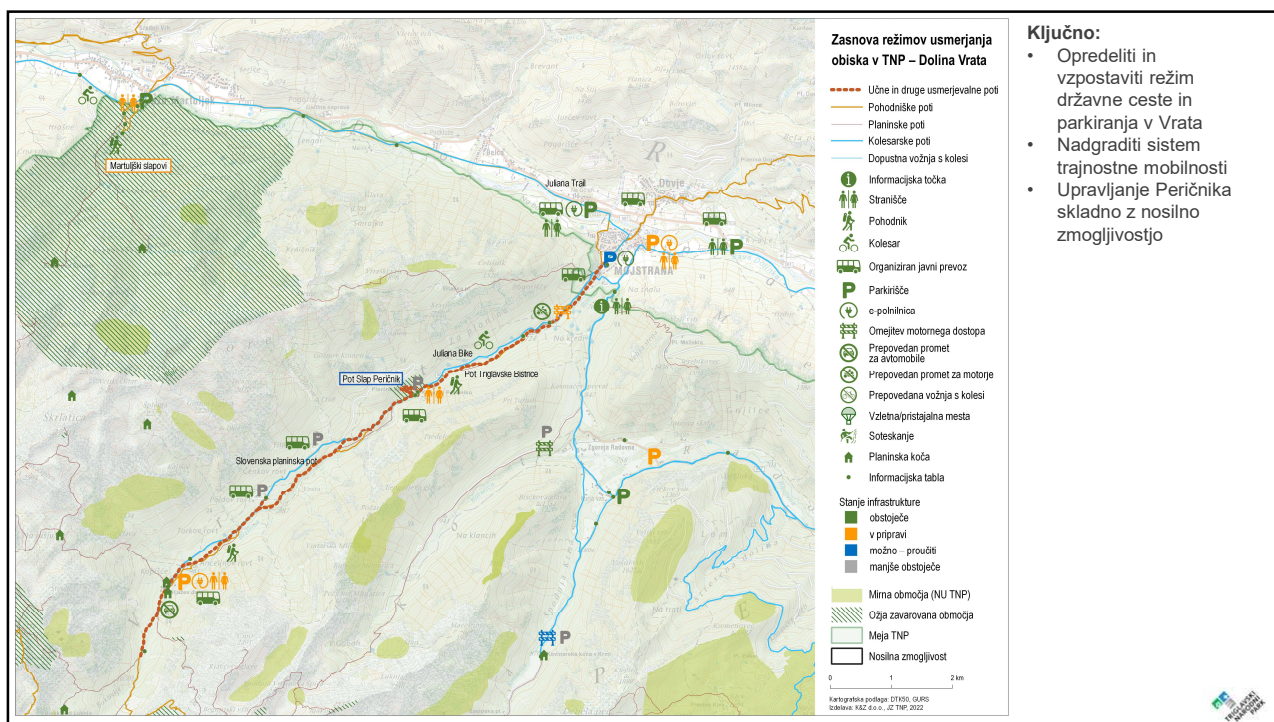

Jošt Gantar, STO Mediateka

OBREMENJENA OBMOČJA

SHEMATSKI PRIKAZ VIZIJE USMERJANJA OBISKA IN REKREACIJSKIH DEJAVNOSTI PO OBMOČJIH

DRŽAVNA RAVEN = potreba po medresorski skupini

MZI – DRSI

MOP – D. ZA OKOLJE/NARAVA, DRSV, ARSO, PROSTOR

MGRT – USMERJANJE PROMOCIJE SLOVENIJE

DRŽAVNI ZAVODI

JZ TNP
ZAVOD ZA GOZDOVE
ZRSVN/ ZVKDS

OBČINE

ZAVODI ZA TURIZEM/ KOMNALNA PODJETJA
KONCESIONARJI GJS
ŠOLE, ZDRAVSTVO...

CIVILNA DRUŽBA (PD –PZS, GRS,
NVO..)

KRITIČNI DEJAVNIK
(Ne)učinkovitost
koordinacije različnih
upravljavcev za sočasno in
usklajeno delovanje

Miroslav Lenarčič, STO Medialabika

Nosilec: Javni zavod Triglavski narodni park

Odgovorna oseba: dr. Tit Potočnik

Vodja priprave: Majda Odar, Aleš Zdešar

Strokovna skupina JZ TNP:

Strokovna služba: Andrej Arh, Katja Gregorič, Davorin Koren, Tanja Menegalijska, Igor Zakotnik, Aleš Zdešar

Naravovarstveno nadzorna služba: Sašo Hrovat, Zvonko Kravanja, Janez Grašič, Florijan Tišler, Žiga Marenk, Rado Legat, Tone Štular, Gorazd Kutin

Informacijsko izobraževalna služba: Majda Odar, Marko Pretner, Nina Rimahazi

Zunanji člani strokovne skupine:

Klemen Langus, Turizem Bohinj (Skupnost Julijske Alpe)

Urška Smukavec, Turizem Bohinj (projekt Vrh Julijcev, Promet Pokljuka)

Miro Kristan, PRC (CPS Julijske Alpe)

Slavka Zupan, K&Z, Svetovanje za razvoj d.o.o

Posvetovanja o delovnem gradivu akcijskega načrta so bila opravljena med septembrom in novembrom 2022 s predstavniki Ministrstva za okolje in prostor, parkovnih skupnosti in turističnih destinacij (2x), Planinske zveze Slovenije (op. PZS je izvedla široko obravnavo znotraj svojih organov), ključnimi strokovnimi deleženiki - nosilci urejanja prostora (ZRSVN, ZVKDS, ZGS, Ribiška zveza Slovenije...), CIPRA Slovenija

